

Κυρίες και Κύριοι Σύνεδροι,

Κατ' αρχή ευχαριστώ το IENE και την οργανωτική επιτροπή του συνεδρίου για την πρόσκληση τους, να παρουσιάσουμε σε αυτό μερικές από τις σκέψεις μας, τους προβληματισμούς μας, και τις «προκλήσεις» που δεχόμαστε σαν επενδυτές, την τρέχουσα περίοδο νέων επενδύσεων μας..

Πιστεύω Κύριοι, ότι κανένας εκ των παρευρισκόμενων δεν αμφιβάλει, ότι σε ό,τι αφορά την παραγωγή, μεταφορά, και εμπορία της Ενέργειας διερχόμαστε μια περίοδο σημαντικότητας ανακατατάξεων, επανασχεδιασμών, νέων συμμαχιών, νέων στρατηγικών σχεδιασμών, αλλά ακόμα και νέων εθνικών συμφωνιών και αντιπαραθέσεων.

Μέσα σε ένα τέτοιο ασταθές και ρευστό περιβάλλον καλείται ο σημερινός διεθνής, αλλά εν προκειμένω και ο Έλληνας επενδυτής, να αναπτύξει, να σχεδιάσει, να αδειοδοτήσει και να υλοποιήσει ενεργειακές επενδύσεις που θα είναι λειτουργικές, φιλοπεριβαλλοντικές, συμβατές με την Εθνική και Ευρωπαϊκή στρατηγική, μακρόβιες, **αλλά κυρίως και πρωτίστως, οικονομικά βιώσιμες και επικερδείς για τον επενδυτή.**

Γιατί βέβαια ποιος κανείς δεν αμφιβάλλει ότι ιδιωτικές επενδύσεις χωρίς σαφή και ασφαλή πρόβλεψη οφέλους, ούτε γίνονται ούτε σχεδιάζονται, αλλά είμαι βέβαιος ούτε καν επιθυμητές δεν είναι από την Πολιτεία .

Ξεκινώντας από αυτή την γενική διαπίστωση, αναφέρουμε ότι σήμερα εύκολα ο κάθε επενδυτής με τα διατιθέμενα μαθηματικά εργαλεία και «μοντέλα» του, υπολογίζει την απόδοση και βιωσιμότητα της επένδυσής του, αρκεί βέβαια να εξασφαλίζει ή καλύτερα να του

εξασφαλίζουν κάποια ελάχιστα προαπαιτούμενα που θεωρητικά είναι μεν αυτονόητα, στην πράξη όμως αποδεικνύεται ότι είναι δυσεύρετα ή και σαφώς ανύπαρκτα.

Σαν τέτοια **προαπαιτούμενα** θα μπορούσαμε να αναφέρουμε:

1. **Την σταθερότητα του θεσμικού πλαισίου** μέσα στο οποίο θα πρέπει να δραστηριοποιηθεί ο Επενδυτής. Υπάρχει τέτοια σταθερότητα στη χώρα μας; Λυπάμαι αλλά πιστεύω ότι όλοι οι παριστάμενοι πιστεύουν ότι αυτό το θεσμικό πλαίσιο, σχετικά με τις ενεργειακές επενδύσεις, αλλάζει στη χώρα μας πολύ πιο συχνά από ότι οι Κυβερνήσεις μας. Μπορεί άραγε ένας επενδυτής να μην προβληματιστεί ή πιθανότατα να μην αναστείλει τις επενδυτικές του φιλοδοξίες, όταν γνωρίζει ότι από την στιγμή που θα ξεκινήσει το σχεδιασμό της επένδυσης του μέχρι την έναρξη της υλοποίησης της, το θεσμικό πλαίσιο ενδέχεται να έχει αλλάξει τόσες φορές και τόσο σημαντικά που ενδεχόμενα να βρεθεί και πάλι στην αφετηρία του δρόμου του, παρά το γεγονός ότι έχει ήδη διατρέξει δρόμο κάποιων χρόνων και έχει δαπανήσει σημαντικό ποσό για τον σχεδιασμό και την αδειοδότησή της.

Επιτρέψτε μια προσωπική αναφορά, χωρίς ιδιαίτερη σημασία αλλά απολύτως ενδεικτική της επικρατούσας κατάστασης σε ότι αφορά αυτό το θέμα της σταθερότητας του Νομικού πλαισίου. Ξεκίνησα σαν ιδιώτης επενδυτής πριν από 22 χρόνια, στον τομέα των ΑΠΕ, τομέας ο οποίος πρώτος ιδιωτικοποιήθηκε με τον Νόμο 2244/94.

Ξεκινήσαμε μια ομάδα μηχανικών, αδειοδοτήσαμε, σχεδιάσαμε και κατασκευάσαμε ενεργειακά έργα χωρίς την ενεργό δράση «δικηγόρων» ή νομομαθών, και οι επενδύσεις μας ολοκληρώθηκαν νόμιμα και χωρίς εμπλοκές.

Σήμερα όμως με το τεράστιο νομικό υπόβαθρο των ενεργειακών έργων, με τις ατελείωτες αλλαγές και «βελτιώσεις» νόμων και Υ.Α., η καθημερινή και ενεργή απασχόληση δικηγόρων θεωρείται απολύτως απαραίτητη και προαπαιτούμενη, για τον οποιοδήποτε επενδυτή...

2. Δεύτερο προαπαιτούμενο θεωρώ ότι είναι η προβλεψιμότητα των οικονομικών συνθηκών και οικονομικών υποχρεώσεων των επενδυτών. Ο επενδυτής πρέπει να γνωρίζει τις οικονομικές και φορολογικές του υποχρεώσεις σε βάθος χρόνου, αλλά ακόμη και τα εισοδήματά του, εκεί βέβαια και μόνον εκεί, που η Πολιτεία του προσφέρει τέτοια δυνατότητα πρόβλεψης, με σκοπό να προσελκύσει την επένδυση και τον επενδυτή.

Δεν είναι διανοητό να απαιτούμε μόνο από τον επενδυτή, την αξιοπιστία και την φερεγγυότητα, τον σεβασμό των οικονομικών του συμφωνιών και συμβασιοποιημένων υποχρεώσεων του, αλλά ταυτόχρονα, να αποδεχόμαστε την ευχέρεια της Πολιτείας να ακυρώνει ή έστω και να παρακάμπτει υπογεγραμμένες συμβάσεις, (τα γνωστά PPA) , και να επαναδιατυπώνει χωρίς προσχήματα νέους όρους, νέα τιμήματα ενέργειας, νέες συνθήκες παραγωγής, διανομής και εμπορίας, παρακάμπτοντας συμβατικές της υποχρεώσεις . Εδώ βέβαια πρέπει δυστυχώς να παραδεχθούμε ότι τα «new deals» δεν αποτελούν Ελληνική

ευρεσιτεχνία ούτε Ελληνική ιδιαιτερότητα. Χώρες όπως η Βουλγαρία, η Ρουμανία, η Πολωνία, η Ισπανία κλπ. έδωσαν το παράδειγμα πριν αλλά και μετά από εμάς.

Απλά η χώρα μας είχε την ανάγκη να προηγηθεί όχι μόνο στην ανατροπή των συμβασιοποιημένων ταριφών αλλά και στην δυσμενέστατη μετατροπή και επιβάρυνση του φορολογικού της πλαισίου με όρους και συντελεστές που σαφώς ανατρέπουν κάθε σχεδιασμό και πρόβλεψη.

3. **Τρίτο προαπαιτούμενο**, τρίτος παράγων απαραίτητος για μια υγιή επένδυση είναι **ο δίκαιος και ισοβαρής ανταγωνισμός**. Σήμερα δυστυχώς, έχω την εντύπωση ότι σε όλη την Ευρώπη, ο σημαντικότερος αν όχι ο μοναδικός στόχος μιας ενεργειακής επένδυσης είναι η ανταγωνιστικότητά της. Θα έχετε βέβαια προσέξει ότι τώρα πλέον τονίζεται η φιλοπεριβαλλοντική ιδιότητα μιας επένδυσης λιγότερο από ότι η «ανταγωνιστικότητά» της. Η αποκέντρωση της παραγωγής, η απεξάρτηση από εισαγόμενα καύσιμα, ο εθνικός σχεδιασμός τίθενται δυστυχώς σε δεύτερη μοίρα σε σχέση με την ανταγωνιστικότητά της .

Διερωτώμαι όμως, τι νόημα έχει, και πού οδηγεί αυτός ο στόχος της ανταγωνιστικότητας , αν δεν έχει εξασφαλιστεί με θρησκευτική θα έλεγα ευλάβεια η παροχή ίσων όρων και συνθηκών.

Πώς θα ανταγωνιστεί μια Ελληνική ενεργειακή επένδυση μια άλλη αντίστοιχη βορειοκεντρικής ευρωπαϊκής χώρας όταν διαφέρουν σημαντικότερα θα έλεγα η τιμή του καυσίμου, το κόστος της χρηματοδότησης, οι φορολογικές επιβαρύνσεις, το

κόστος μεταφοράς και τόσοι άλλοι παράγοντες που επιδρούν στα οικονομικά αποτελέσματα της επένδυσης; Οι ανισότητες αυτές, θα έλεγα ότι ενδεχόμενα σε κάποια προγενέστερη περίοδο μπορεί να ήταν και ανεκτές. Σήμερα όμως με την σχεδιαζόμενη και συνεχώς ολοκληρωνόμενη ενεργειακή διασύνδεση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και την ως εκ τούτου κατανάλωση ενέργειας στην Ελλάδα, που ενδεχομένως παράγεται από τον λιγνίτη της Πολωνίας, ή τα Υδροηλεκτρικά της Σκανδιναβίας, αυτή η υποχρέωση ανταγωνιστικότητας πού θα οδηγήσει; Προσωπικά πιστεύω ότι η ανταγωνιστικότητα μιας ενεργειακής επένδυσης είναι σαφώς θεμελιώδες μέλημα του επενδυτή, αλλά η εξασφάλιση των συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού είναι μέλημα της Πολιτείας προκειμένου να μη δούμε στη χώρα μας τα προσεχή χρόνια τόση ηλεκτροπαραγωγή, όση σήμερα είναι η παραγωγή Χάλυβος, ή Ναυπηγοεπισκευαστική δραστηριότητα, η βαριά Μεταλλοβιομηχανία ή οι μεταλλευτικές επιχειρήσεις μας που ως γνωστόν εξαφανίσθηκαν «λόγω μη ανταγωνιστικότητας».

4. **Τέταρτο προαπαιτούμενο** για υγιείς και μακρόβιες ενεργειακές επενδύσεις κατά τη γνώμη μου είναι **η διάκριση των τεχνολογιών**. Δεν είναι δυνατόν η Πολιτεία να αντιμετωπίζει με τον ίδιο ακριβώς τρόπο την Kwh που παράγεται από ρυπογόνο λιγνίτη, ή από φυσικό αέριο εισαγόμενο, ή από δυσεύρετες υδροδυναμικές πηγές, με αυτή που παράγεται από ΑΠΕ. Δεν είναι δυνατόν τη μια χρονιά να κάνουμε ευαγγέλιο και θεμελιώδη προγραμματική εξαγγελία κυβερνήσεων την πράσινη ανάπτυξη

και μετά από λίγο να διατυμπανίζουμε ότι «στόχος μας δεν είναι η πράσινη Κωη αλλά η φθηνή Κωη».

Επί τη ευκαιρία δε, θέλω εδώ να σημειώσω ότι δεν είναι ευθύνη ή σφάλμα του επενδυτή, αν λόγω αβλεψίας ή αμέλειας κάποιων κυβερνήσεων ή υπουργών, ξέφυγαν κάποιοι ποσοτικοί περιορισμοί, υλοποιήθηκαν κάποιες επενδύσεις, ποσοτικά πλέον του επιθυμητού, με αποτέλεσμα να αυξηθεί υπέρμετρα λέει η επιβάρυνση του ειδικού λογαριασμού του ΛΑΓΗΕ και λόγω αυτού του λεγόμενου ΕΤΜΕΑΡ.

Οι επενδυτές επένδυσαν με βάση τους κανόνες που η επίσημη Πολιτεία θέσπισε, και τα ΡΡΑ, τα οποία η επίσημη Πολιτεία καθιέρωσε και δεν είναι κατανοητό πως μεταξύ δύο συναλλασσόμενων (Επενδυτής- Πολιτεία) μόνο ο ένας διατηρεί το δικαίωμα αφερεγγυότητας και υπαναχώρησης, ενώ ο άλλος αντιμετωπίζει αυστηρότατες ποινές και ίσως αποκλεισμό από τον στίβο αν αθετήσει τις υποχρεώσεις του.

5. **Επόμενο προαπαιτούμενο** για μια δυναμική επενδυτική ανάπτυξη, όπως και για κάθε δραστηριότητα, έτσι και στην Ενέργεια, θεωρώ το **Τραπεζικό και Χρηματοδοτικό σύστημα**. Είναι ευνόητο ότι ο επενδυτής πρέπει να έχει μια σχετικά «εύκολη» πρόσβαση στο σύστημα αυτό και οπωσδήποτε ίσων ευκαιριών για όλους τους επενδυτές. Και σήμερα βέβαια σε «όλους τους επενδυτές» εννοούμε τους επενδυτές όλων τουλάχιστον των Ευρωπαϊκών Χωρών. Είναι πασίγνωστο ότι αυτή η προσβασιμότητα δεν υπάρχει, αλλά και όσοι τυχαίνει ακόμα και σήμερα να έχουν τέτοια δυνατότητα αντιμετωπίζουν όρους

και επιβαρύνσεις που ουδεμία σχέση έχουν με τις αντίστοιχες άλλων Ευρωπαϊκών χωρών.

Οι αιτίες αυτής της άνισης τουλάχιστον θα έλεγα αντιμετώπισης επενδυτών, σίγουρα δεν οφείλονται σε αυτόν καθ' εαυτόν τον επενδυτή, όταν μάλιστα ο ίδιος αυτός επιτυγχάνει σε άλλη χώρα πολύ ευνοϊκότερους όρους από ότι στη δική του Χώρα .

6. Τέλος σαν ένα ακόμα προαπαιτούμενο που προσελκύει ή τουλάχιστον επηρεάζει τις επενδυτικές δραστηριότητες του καθενός εξ ημών, είναι και **το γενικότερο διεθνές περιβάλλον και η πολιτική σταθερότητα**. Ιδιαίτερα τα ενεργειακά έργα, η καύσιμη ύλη των οποίων διανύει χιλιάδες χιλιόμετρα και η επάρκεια και τιμή των οποίων σαφώς εξαρτάται από το ήρεμο διεθνές κλίμα της περιοχής, ενώ ταυτόχρονα η διάθεση των προϊόντων τους και η ανταγωνιστικότητά του στον ευρύτερο Γεωγραφικό χώρο, σαφώς επηρεάζεται από το πολιτικό κλίμα και τις συνθήκες αυτές.

Κυρίες και Κύριοι,

Πιστεύω ότι οι σκέψεις αυτές είναι ευρύτατα γνωστές και απολύτως αποδεκτές σαν προαπαιτούμενα που σαφώς επηρεάζουν τον Ενεργειακό Επενδυτή.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, με αυτές, εν πάση περιπτώσει, τις συνθήκες η ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ και γενικότερα ο όμιλος ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ δραστηριοποιείται όσο μπορεί δυναμικότερα στη χώρα τόσο στον τομέα των ΑΠΕ, όπου έχει την χαρά να λειτουργεί έργα συνολικού δυναμικού περί τα 450 MW, όσο και στον τομέα των συμβατικών

καυσίμων, όπου λειτουργεί θερμοηλεκτρικούς σταθμούς ισχύος περί τα 650 MW, καθώς τέλος και στον τομέα της προμήθειας και εμπορίου ηλεκτρικής ενέργειας, όπου μέσω της θυγατρικής της ΗΡΩΝ ΑΕ κατέχει ήδη τη πρώτη θέση μεταξύ των ιδιωτών προμηθευτών με ένα ποσοστό πλέον του 3% της αγοράς.

Διευκρινίζουμε δε, ότι θα είμαστε ακόμα ευτυχέστεροι και πιο ικανοποιημένοι, αν διάφοροι παράγοντες δεν μας είχαν οδηγήσει στην απόφαση να έχουμε επενδύσει και να λειτουργούμε ήδη και σε άλλες χώρες εκτός Ελλάδος, όπως στις ΗΠΑ, Πολωνία και Βουλγαρία μερικές εκατοντάδες - MW ενεργειακών έργων, που επί του παρόντος υπερβαίνουν τα 300, ενώ ταυτόχρονα ήδη κατασκευάζουμε άλλα ισχύος πλέον των 150MW..

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας

Γεώργιος Σπύρου

ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΕ

